

Bergs kommun

Rektorn vid Rätans skola

Beslut för förskoleklass och grundskola

efter tillsyn i Rätans skola
i Bergs kommun

Tillsyn i Rätans skola

Skolinspektionen genomför tillsyn i Bergs kommun under våren 2014. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Rätans skola besöktes av Skolinspektionen den 28 januari 2014.

Fakta om skolenheten

Rätans skola ligger i byn Rätan i den sydöstra delen av Bergs kommun. Skolan har elever från förskoleklass till årskurs 6. Undervisningen organiseras i åldersblandade grupper med elever i förskoleklass–årskurs 1, årskurs 2–3 och i årskurs 4–6. Vid skolan bedrivs också fritidsverksamhet. Eleverna i årskurs 6 åker till Svenstaviks skola en dag i veckan för att få undervisning i hem- och konsumentkunskap, slöjd, teknik och moderna språk.

I skolans huvudbyggnad finns en av kommunbibliotekets filialer. Skolan disponerar även ett skogsområde, Skolskogen, där viss del av undervisningen sker.

Rätans skola leds av en rektor som också ansvarar för Ljungdalens skola, Åsarna skola och Klövsjö skola. En dag i veckan har rektorn och skolans personal konferenstid. Skolans pedagogiska personal är organiserad i arbetslag.

Kunskapsresultat

Skolans resultat finns inte med i Skolverkets officiella statistik på grund av för lågt elevantal. Enligt skolans egen dokumentation uppnådde samtliga elever i årskurs 6 målen i samtliga ämnen både år 2012 och 2013.

I årskurs 3 uppnådde samtliga elever de nationella kunskapskraven i de naturorienterande och i de samhällsorienterade ämnena. Även i matematik och svenska når de flesta eleverna målen.

Skolinspektionens tillsyn över kommunens fritidshem och förskoleverksamhet genomförs på kommunövergripande nivå och behandlas i ett särskilt beslut.

Helhetsbedömning

Vid Skolinspektionens besök vid Rätans skola lyfter i intervjuer både lärarna och eleverna fördelarna med den lilla skolan; eleverna blir sedda och personalen har god kännedom om alla elever. Det är dock Skolinspektionens bedömning att rektorn behöver se till att lärarna i samtliga ämnen klargör kunskapskrav och mål för utbildningen för eleverna. Detta för att ge den ledning och stimulans elever behöver i sitt lärande, för att utifrån sina egna förutsättningar kunna utvecklas så långt som möjligt i enlighet med utbildningens mål.

Det pågår ett arbete på Rätans skola att skapa förutsättningar för en rättssäker och likvärdig bedömning och betygssättning. Tillsynen visar att det trots insatser finns en osäkerhet hos lärarna gällande bedömning. Därför behöver rektorn även fortsättningsvis se till att lärarna får möjlighet att tillsammans diskutera och analysera hur olika elevprestationer bedöms i förhållande till kunskapskraven. Detta för att säkerställa att lärarna är väl förtrogna med regelverket för betygssättning för att därmed säkerställa en likvärdig bedömning.

Skolinspektionen bedömer även att rektorn tillsammans med lärarna mer systematiskt måste analysera undervisningen och kunskapsresultaten i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen på individ-, grupp- och skolnivå och utifrån det planera och utveckla utbildningen. Även resultaten av skolans värdegrundsarbete behöver i högre grad utvärderas och dokumenteras i det systematiska kvalitetsarbetet.

Det är angeläget att implementeringen av arbetsgången för särskilt stöd, som nyligen tagits fram i kommunen, realiseras så att varje steg i processen följs upp kring elever i behov av särskilt stöd. Detta för att säkerställa att de utredningar som görs visar på elevers behov av särskilt stöd och möjliggör att rätt stöd sätts in. Skolans arbete med åtgärdsprogram och dess kvalitet behöver också förbättras för att de ska kunna vara det verktyg i arbetet de är tänkta att vara. Rektorn behöver även övergripande och regelbundet följa upp och utvärdera det särskilda stöd som ges för att påvisa om insatserna fått avsedd effekt.

Såväl eleverna som personalen uttrycker i intervjuer att stämningen vid skolan är god och att det finns en beredskap att agera om incidenter inträffar. Skolans plan mot kränkande behandling måste dock utvecklas så att den motsvarar de krav som skollagen har på en sådan plan. Planen ska återspegla förhållandena i verksamheten och en kartläggning behöver ligga till grund för bedömningen av vilka insatser som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling. Vidare ska en redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts tas in i efterföljande års plan.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Bergs kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 3 juni 2014 redovisas för Skolinspektionen på adress Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå eller skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se.

Redovisningen ska lämnas av tjänsteman på nämndens vägnar, nämndordförande, utskott eller berörd nämnd lämnas redovisningen av någon som

företräder huvudmannen ska det framgå att delegation finns. Vänligen ange ärendets diarienummer vid kontakt med Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Bergs kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Undervisning och lärande.

- Se till att ämnenas syfte och kunskapskrav i högre grad klargörs för eleverna i samtliga ämnen eleverna får undervisning i.

Motivering

I skollagen anges att eleverna och vårdnadshavarna ska informeras om huvuddragen i de bestämmelser som gäller för utbildningen och enligt läroplanen ska skolan klargöra för elever vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och dess vårdnadshavare har.

Det framgår av tillsynen att det skiljer sig mellan olika lärare hur informationen om utbildningens mål förmedlas till eleverna. I intervjun med lärarna framkommer att det inte alltid klargörs vilka kunskapskrav eleverna förväntas uppnå. Lärarna uppger att de är inne i en process och menar att det är svårt att översätta kunskapskraven i Lgr-11 så att eleverna vet vad de ska göra. De menar att de informerar eleverna på utvecklingssamtal men att de behöver bli bättre på att informera om syfte och mål med undervisningen. Eleverna uppger att det varierar i vilken utsträckning de får reda på och förstår vad de ska kunna och att de i en del ämnen inte informeras om vad de ska lära sig utan bara gör det läraren säger att de ska göra.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att skolan inte uppfyller författningarnas krav när det gäller att klargöra för eleverna vilka mål utbildningen har. Rektorn och lärarna måste se till att kursplanernas syfte och kunskapskrav klargörs för eleverna i samtliga ämnen eleverna får undervisning i, så att det blir tydligt för eleverna vad som förväntas av dem. Läraren ska tydliggöra för eleverna hur de ligger till i förhållande till kunskapskraven och ge vägledning så att eleverna förstår hur de ska göra för att komma längre i sin kunskapsutveckling.

Författning

4 kap. 14 § skollagen

Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Bergs kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Se till att ge eleverna ett större inflytande på arbetsformer och undervisningens innehåll.

Motivering

Enligt skollagen och läroplanen ska eleverna ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och läraren ska svara för att alla elever får reellt inflytande över arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Formerna för inflytandet ska anpassas efter elevernas ålder och mognad. Den närmare utformningen av inflytandet ska anges i samband med planeringen av verksamheten. Rektorn har ett särskilt ansvar för att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas.

Av tillsynen framgår att Rätans skola har forum för samråd med eleverna i form av bland annat klassråd och elevråd. Däremot framkommer i intervjuer med lärare och elever att skolan inte aktivt arbetar för att ge eleverna ett inflytande över arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Av intervjuer framkommer att det i en del ämnen förekommer att elever och lärare diskuterar hur arbetet kan genomföras och där elevers initiativ tas tillvara, men att inflytandet varierar mellan olika ämnen och lärare och är begränsat i flera ämnen.

Av intervjuerna med eleverna och lärarna framgår att elevernas möjlighet till delaktighet är begränsade. Det eleverna uppger att de kan påverka är främst hur de ska redovisa ett arbetsområde. Arbetet med att informera samt förklara mål och kunskapskrav, som behandlades i avsnittet ovan, är en förutsättning för elevernas möjlighet till inflytande. Det är svårt att ta ansvar för och att kunna utöva inflytande över undervisningen om eleverna inte vet vad det är de ska lära sig. Skolinspektionen vill poängtera att det är skolans ansvar att se till att eleverna stimuleras att engagera sig i sin egen utbildning. Genom att i högre grad uppmuntra eleverna att delta i planering och utvärdering av den dagliga undervisningen kan de utveckla sin förmåga att utöva inflytande och ta ansvar. I Rätans skolas dokumentation beskrivs enbart delaktighet genom att man infört klassråd i alla årskurser. Beskrivningar av hur elevernas inflytande över undervisningen ska utformas och hur inflytandet ska anpassa efter ålder och mognad saknas i planeringen. Därmed saknar skolan ett viktigt instrument för att utveckla sitt arbete med att ge eleverna möjlighet till reellt inflytande över undervisningen.

Skolinspektionens utredning visar att eleverna inte i tillräcklig omfattning ges inflytande över undervisningens innehåll och arbetssätt. Ett led i detta arbete är att som tidigare nämnts tydliggöra mål och kunskapskrav för eleverna.

Författning

4 kap. 9 och 14 §§ skollagen

Lgr 11, 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande och 2.8 Rektorns ansvar

Trygghet och studiero

Bedömning

Bergs kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Se till att planen mot kränkande behandling innehåller:
 - a) konkreta mål som utgår från slutsatserna av kartläggningarna och beskrivningar av de insatser som ska genomföras under året för att förebygga kränkande behandling
 - b) rutiner för hur personalens och rektorns anmälningsskyldighet ska fullgöras vid fall av kränkande behandling
 - c) en beskrivning av hur barn och elever ska medverka och har medverkat i det främjande och förebyggande arbetet
 - d) en redogörelse för hur föregående års åtgärder har genomförts.

Motivering

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. Vid varje skolenhet ska det finnas en plan mot kränkande behandling. Den ska utarbetas på nytt varje år och i det arbetet ska eleverna finnas med. Planen ska innehålla en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling. En redogörelse för hur åtgärderna har genomförts ska också finnas med i efterkommande års plan. Enligt Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2012:10) ska skrivningarna utgå ifrån en tydlig kartläggning av situationen på skolan och konkret beskriva vilka åtgärder som ska vidtas under året för att stärka skolans värdegrundsarbete och komma tillrätta med missförhållanden.

Rätans skola har en plan mot diskriminering och kränkande behandling för läsåret 2013/2014 för förskoleklassen, fritidshemmet och grundskolans årskurser 1–6. Av planen framgår att Rätans skola genomför olika gruppstärkande aktiviteter som ett led i att motverka kränkande behandling och enligt rektorn

är personalen var med och elevperspektivet beaktats. Eleverna ges dock inte möjlighet att påverka och delta i arbetet. Av planen framgår vidare att en kartläggning av skolans behov genomförs med hjälp av olika metoder men det framgår inte att de främjande och förebyggande insatser som vidtas detta läsår är kopplade till aktuell kartläggning. Insatserna är generella och allmänt beskrivna och inte konkreta utifrån skolans aktuella behov detta läsår. Det saknas även en redogörelse för hur de planerade åtgärderna från föregående läsår har genomförts, vilket enligt skollagen ska tas in i efterföljande års plan.

Författning

6 kap. 6, 8 §§ skollagen, Lgr 11 2.1 Övergripande mål och riktlinjer, Normer och värden

Förordningen (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling

Särskilt stöd

Bedömning

Bergs kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Se till att rutinerna för arbetsgången kring särskilt stöd följs.
- Ange i åtgärdsprogrammen:
 - a.) vilka elevens behov av särskilt stöd är
 - b.) konkreta och utvärderingsbara mål och åtgärder som utgår från elevens behov och inriktas mot kunskapsmålen i läroplanen och kunskapskraven
 - c.) vem som ansvarar för vilka åtgärder och när åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Motivering

Enligt skollagen ska skolpersonal som uppmärksammar att en elev inte kommer att uppnå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller har andra svårigheter i skolsituationen anmäla det till rektor. Rektor ska se till att behovet av särskilt stöd skyndsamt utreds. Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Åtgärdsprogrammen ska ange vilka elevens behov är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Om en utredning visar att eleven inte behöver särskilt stöd ska istället beslut fattas om att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas.

Tillsynen visar att Bergs kommun nyligen tagit fram rutiner och riktlinjer för arbetet med särskilt stöd. Det råder dock, som framkommer i intervjuer, en otydlighet kring var i processen rektor informeras, tar initiativ till utredning och ser till att åtgärdsprogram utarbetas om utredningen visar att eleven är i behov av särskilt stöd. Rektorn och personalen behöver diskutera vad som är anpassning av undervisningen och vad som är särskilt stöd. Detta för att de ska bli säkrare i att avgöra vad som faller inom lärarens ansvarsområde att anpassa undervisningen för den enskilde eleven och i vilket läge en utredning om särskilt stöd ska initieras av rektorn samt i vilka lägen beslut ska tas om att upprätta eller inte upprätta åtgärdsprogram.

I intervjuer framkommer även att lärarna själva ansvarar för att upprätta åtgärdsprogram men att de kan få råd och stöd inför framtagandet av specialpedagoger från det centrala elevhälsoteamet. Dessa specialpedagoger hjälper dock inte till med skrivandet och uppföljningen av åtgärdsprogram. De åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av är allmänt hållna och anger inte alltid elevens behov, det vill säga vilka svårigheter eleven har och vilka kunskapskrav som eleven riskerar att inte uppnå. De visar inte heller vilka konkreta åtgärder skolan sätter in för att ge eleven särskilt stöd och det kan vara långt mellan utvärderingarna. Skolinspektionen vill framhålla vikten av att uppföljningar av arbetet med särskilt stöd görs med täta mellanrum just för att skolan ska försäkra sig om att stödinsatserna ger avsedd effekt. Både rektorn och intervjuade lärare uppger att de är medvetna om att åtgärdsprogrammets kvalitet behöver förbättras och önskar mer hjälp från elevhälsan. I intervjuer framkommer även att lärarna behöver arbeta vidare på en gemensam kunskap om hur mål och åtgärder ska formuleras så att åtgärdsprogrammen kan fylla den funktion som är avsedd att vara för elever i behov av särskilt stöd. Om utredningen visar att eleven inte är i behov av särskilt stöd, att stöd kan ges i form av individanpassning ska rektorn fatta beslut om att åtgärdsprogram inte ska upprättas.

I Rätans skolas dokumenterade kvalitetsarbete framkommer även att skolan önskar fler och regelbundna besök av elevhälsoteamet för att åstadkomma en tydligare och snabbare ärendegång i arbetet kring barn i behov av särskilt stöd.

Enligt Skolinspektionens bedömning har Rätans skola inte en fungerande arbetsgång för arbetet med särskilt stöd. Inte heller åtgärdsprogram överensstämmer med skollagens krav och säkerställer att eleverna får det särskilda stöd de har rätt till. För att säkerställa att elever i behov av särskilt stöd får rätt stöd behöver rektorn övergripande och regelbundet följa upp och utvärdera det särskilda stöd som ges och påvisa om insatserna fått avsedd effekt inte bara på individnivå utan även på skolövergripande nivå.

Författning

3 kap. 8–9 §§ skollagen

Bedömning och betygssättning**Bedömning**

Bergs kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- Se till att lärarna är väl förtrogna med regelverket som gäller bedömning och betygssättning.
- Se till att eleven i den skriftliga individuella utvecklingsplanen får information om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i samtliga ämnen eleven får undervisning i.
- Se till att information ges i hur elevens kunskapsutveckling bäst kan stödjas samt vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen.

Motivering

Bedömning i förhållande till kunskapskraven och betygssättning

Enligt skollagen ska rektorn se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar. Av förarbetena (prop. 2009/10:165, s 299) framgår att rektorn ska se till att lärarna är väl förtrogna med det regelverk som gäller och i övrigt får det stöd de behöver för att kunna sätta rättvisa och likvärdiga betyg. Vidare ska läraren, enligt läroplanen, utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn.

Av kommentarerna till Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2011:149) om planering och genomförande av undervisningen framgår bland annat att det är viktigt att elevernas kunskaper bedöms på ett likvärdigt sätt oavsett i vilken klass eller skola de går eller i vilken del av landet de bor. Lärare behöver därför regelbundet diskutera och analysera hur de bedömer elevernas kunskaper i förhållande till kunskapskraven. Detta kan till exempel ske genom att lärare gemensamt diskuterar och samlar en variation av elevarbeten som representerar kravnivåerna. Sådana diskussioner och analyser bidrar till att lärarna utvecklar sin bedömarförmåga och förtrogenhet med kunskapskraven och främjar därmed en likvärdig och rättvis bedömning av elevernas kunskaper.

Tillsynen vid Rätans skola visar att inte alla av skolans lärare är tillräckligt förtrogna med kunskapskraven för att allsidigt kunna utvärdera och bedöma varje

elevers kunskapsutveckling i förhållande till dessa. Skolan arbetar med att utveckla personalens kompetens inom området bedömning och betygssättning, bland annat har lärarna flera planerade möten för att kommunövergripande diskutera bedömningsfrågor.

I intervjuer med lärare framgår dock att skolans arbete med den nya läroplanen och kursplanerna inte varit tillräcklig för att lärarna ska känna sig trygga i att bedömningarna av elevernas kunskaper i relation till kunskapskraven blir rättvisa och likvärdiga. Lärarna efterfrågar ytterligare tillfällen för pedagogiska diskussioner och känner att man ibland är "ute på hal is".

Skolinspektionen bedömer att rektorn måste säkerställa att lärarna är väl förtrogna med det regelverk som gäller för betygssättningen.

Skriftliga individuella utvecklingsplaner

Läraren ska enligt skollagen i årskurs 1–5 i grundskolan en gång per läsår, vid ett av utvecklingssamtalen, i en skriftlig individuell utvecklingsplan ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i och sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen. Rektorn beslutar om utformningen av sådan skriftlig information som ges i utvecklingsplanen.

Skolinspektionen har tagit del av några individuella utvecklingsplaner, IUP, med skriftliga omdömen från Rätans skola från föregående termin. Vilka kunskapskrav de arbetat med under de arbetsområden som behandlats i de olika ämnena och hur långt eleven nått framgår dock inte. Det saknas tydlig information om eleven når de kunskapskrav som minst ska uppnås. Vidare saknas det i den framåtsyftande planeringen, i en del planer, uppgifter som tydligt visar vad skolan ska bidra med för att eleverna ska utvecklas så långt som möjligt utifrån läroplanen och kursplanerna.

Det är rektorns ansvar att ge lärarna stöd och förutsättningar i deras arbete med att utveckla dokumentationen såväl i fråga om omdömen som i fråga om framåtsyftande planering. Rektorn ska bestämma om utformningen av den skriftlig information som ges.

Skolverket har nyligen gett ut ett stödmaterial för att bidra till en likvärdig och ändamålsenlig utformning av den individuella utvecklingsplanen. Materialet, som även syftar även till att minska lärarnas administrativa arbete, innehåller även blanketter för omdömen och den framåtsyftande planeringen (se Skolverkets hemsida www.skolverket.se).

Skolinspektionen bedömer att rektorn måste se till att lärarna i den skriftliga individuella utvecklingsplanen ger eleverna information som beskriver elevens

kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven. De behöver också sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling.

Författning

10 kap. 12-13 §§ skollagen, Lgr 11 2.4 Övergripande mål och riktlinjer, Skola och hem

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Bergs kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Följa upp och sammanställa resultat och måluppfyllelse i:
 - a) förskoleklassen
 - b) elevernas kunskapsresultat i årskurs 3 och 6 i alla ämnen som har kunskapskrav som minst ska uppnås
 - c) arbetet med särskilt stöd
 - d) arbetet med värdegrundsfrågor.
- Analysera utifrån detta vad i enhetens verksamhet som påverkar och orsakar resultaten och måluppfyllelsen.
- Identifiera utifrån analysen utvecklingsområden och besluta vilka insatser som ska genomföras för att de nationella målen ska uppfyllas.
- Se till kvalitetsarbetet dokumenteras och ger en samlad bild av utbildningens kvalitet.

Motivering

Enligt skollagen ska rektorn leda och samordna det pedagogiska arbetet på skolan och särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Rektorn är ansvarig för att det på skolenheten bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollag och andra föreskrifter uppfylls. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

Kvalitetssäkring av skolans arbete ska bestå av analys och bedömning av såväl skolans kunskaps- som värdegrundsresultat med fokus på de nationella målen och undervisningens kvalitet. Centrala arbetsprocesser såsom organiseringen av det pedagogiska ledarskapet, det särskilda stödet och elevhälsans arbete

behöver följas upp för att se hur dessa bidrar till att förbättra undervisningens kvalitet och elevers utveckling och lärande. Detta innefattar även att rektorn tillsammans med lärarna behöver följa upp formerna för utvärdering och bedömning. Vidare innefattar detta att skapa och förbättra rutiner och former för dokumentation så att de är effektiva och ändamålsenliga för ett systematiskt kvalitetsarbete.

På Rätans skola finns en tydlig vilja och ett engagemang att utveckla skolans verksamhet. I intervjuer med personalen och rektorn framkommer dock att det systematiska kvalitetsarbetet behöver utvecklas. För att en skola ska kunna utvecklas måste rektor och personal fortlöpande ifrågasätta sina undervisningsmål och arbetsformer, utvärdera sina resultat och pröva nya metoder. De utvärderingar som görs och sammanställs är begränsade och analyser behöver förbättras enligt både rektorn och personalen. I den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av avseende det systematiska kvalitetsarbetet för Rätans skola framkommer att utvärderingen av läsåret 2011/2012 inte utmynnade i några tydligt fastslagna målområden eftersom rektorn då var ny. Kvalitetsarbetet består till stor del av beskrivningar. Analyser av resultaten som leder till förslag på åtgärder för att öka måluppfyllelsen saknas till stor del. Vidare saknas en samlad dokumentation som kan visa på skolans resultat avseende värdegrundsarbetet. I intervjun med skolans rektor framkommer dock att det systematiska kvalitetsarbetet i Bergs kommun är under utveckling och rektorn ger flera beskrivningar av hur han och kommunen avser att utveckla arbetet med att följa upp och utvärdera resultat och verksamhet i skolan.

Skolinspektionen bedömer att skolan inte i tillräcklig omfattning genomför uppföljning och sammanställning på skolnivå av resultat som beskriver måluppfyllelse utifrån de nationella målen och kunskapskraven för utbildningen. När det gäller kunskapsresultat behöver skolan följa upp hur eleverna når de kunskapskrav som finns i årskurs 3 och 6 i alla ämnen. För förskoleklassen, som inte har individuella kunskapskrav, behöver uppföljningen avse förskoleklassens arbete mot målen i läroplanens avsnitt 1 och 2, både utifrån hur väl varje barns förmågor utvecklas och i förhållande till de åtgärder skolan vidtar. Det behöver också finnas en tydligare uppföljning av skolans arbete med värdegrundsfrågor.

Skolinspektionens bedömer att rektorn vid Rätans skola måste ta ett tydligare ledningsansvar för skolans systematiska kvalitetsarbete. Rektor måste se till att det skapas forum för reflektion och diskussion om verksamhetens resultat och måluppfyllelse. Vidare behöver arbetet med särskilt stöd analyseras på skolnivå.

Författning

4 kap. 4-6 §§ skollagen

Lgr 11, 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro**Bedömning**

Bergs kommun måste vidta följande åtgärd/åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

- Organisera och använda elevhälsan så att den ges förutsättningar att arbeta förebyggande och hälsofrämjande. I enlighet med detta behöver elevhälsan:
 - a) följa upp resultat av elevhälsans arbete i förhållande till de nationella målen och identifiera behov av insatser samt utifrån det planera och utveckla arbetet,
 - b) arbeta förebyggande med särskilda åtgärder utifrån identifierade behov
 - c) arbeta främjande med generella insatser för att skapa en god lärandemiljö
 - d) samverka med övriga personalgrupper i skolan på ett kontinuerligt och strukturerat sätt.

Motivering

I skollagen anges att det för eleverna ska finnas elevhälsa som ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Det ska sålunda finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Elevhälsan ska främst arbeta förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.

Vägledning om elevhälsans uppdrag finns i förarbeten (prop. 2001/02:14, s. 26–27 och 2009/10:165, s. 276). Där framhålls att elevhälsans uppgift bör vara att främja lärande, utveckling och hälsa hos alla elever och att ha fokus på elever som är i behov av stöd för sitt lärande. Huvudmannen har ett ansvar att följa undervisningen för att tidigt upptäcka sådana miljöer som kan vara till hinder eller ogynnsamma för elever. Elevernas egna synpunkter när det gäller vad som orsakar problem och hur de kan hanteras bör tas till vara. Elevhälsan har en självklar roll i arbetet med analys och åtgärder, som bör inriktas på såväl individ-, som grupp- och skolnivå. I det individuellt inriktade arbetet har elevhälsan ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs

lärande och utveckling. De mer generellt inriktade uppgifterna, där elevhälsans medverkan är viktig, rör bland annat elevernas arbetsmiljö, skolans värdegrund som till exempel arbetet mot kränkande behandling, livsstilsrelaterad ohälsa, jämställdhet samt sex- och samlevnadsundervisning. Arbete med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper i skolan.

I intervjuer med rektorn, personalen och elevhälsoteamet framkommer att elevhälsans arbete vid Rätans skola handlar om att ge personalen stöd och råd i frågor som lyfts angående elever i behov av särskilt stöd. Elevhälsopersonalen ingår dock inte i något gemensamt strukturerat förebyggande elevhälsoarbete. De involveras inte heller i några analyser av hur elevhälsans arbete på Rätans skola fungerar och de eventuella utvecklingsbehov som finns.

Skolinspektionen bedömer att Rätans skolas inte använder elevhälsan på ett sådant sätt att den utgör ett verktyg i skolans förebyggande och hälsofrämjande arbete. Skolinspektionen bedömer att rektorn behöver skapa strukturer för hur elevhälsan ska involveras i skolans förebyggande elevhälsoarbete.

Författning

2 kap. 25 § skollagen

I ärendets slutliga handläggning har deltagit undervisningsråd Ulrika Svedmark och utredare Linnéa Forsberg.

På Skolinspektionens vägnar

Joakim Blomberg
Beslutsfattare

Eva Ahlman
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.